

2/2022

KYVYIT

käyttöön

Yrittäjä tuetusti
työllistämisen
asialla

s. 12

Nuorten
odotukset
työelämälle

s. 16

Tavoitteellista
paraurheilua
opintojen ja
työn ohella

Yhdenvertaisesti ja tarvittavan tuen avulla kohti omannäköistä uraa

Uusi oppivelvollisuuslaki on nyt ollut voimassa reilun vuoden. Iso muutos oli, että oppivelvollisuusikä nostettiin kahdeksaentoista vuoteen. Ikärajan nostamisella toivotaan olevan vaikutuksia siihen, että perusopetuksen jälkeen koulupudokkaita olisi vähemmän. Tästä saadaan tuloksia tulevina vuosina. Oppivelvollisuuden piirissä olevat erityistä tukea tarvitsevat nuoret hyötyvät muutoksesta, kun polku lukio- tai ammatilliseen opetukseen on selkeä jatko perusopetuksen jälkeen. Oppivelvollisuuden suorittamisessa myös koulutuksen järjestäjällä on, opiskelijan vanhempien ohella, ohjaus- ja valvontavastuu. Tämä vastuu näkyy ammatillisten erityisoppilaitosten korkealaatuisessa toiminnassa.

Vates-säätiö tekee oppilaitosyhteistyötä, jotta erityistä tukea opiskelussaan, ja myöhemmin työllistymisessään, tarvitsevat nuoret ja erityisesti heidän opettajansa ja ohjaajansa saavat tietoa ja tukea työelämässä tarpeellisista työhönvalmennuksen ja -ohjauksen menetelmistä. Tieto voi olla paitsi menetelmiin tai työvoimapalveluihin liittyvää, myös vertaistuellista kumppanuutta. Vates-säätiössä työharjoittelussa ollut **Aapo Väisänen** tuo artikkelissaan elävästi esiin valmentavan koulutuksen toimintatapoja ja hyötyjä erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle. Jo opiskeluvaiheessa on tärkeää tietää, minkälaisia apuvälineitä kullekin on käytössä ja ennen kaikkea oppia käyttämään niitä hyödykseen.

Urheilu on monille myös ammatti. Paraurheilun valmennuskeskus aloitti toimintansa Turussa vuonna 2021. Ammattiopisto Spesia on yksi yhteistyökumppaneista. Valmennuskeskuksen työ tukee opiskelun ja urheilun yhteensovittamista ja tuo etenkin nuoret vammaiset urheilijat yhdenvertaisiksi muiden urheilijain kanssa, joille on jo useita vuosia ollut tarjolla valmennuksen ja opiskelun yhdistäviä valmennuskeskuksia. On tärkeää, että nuorilla on mahdollisuus hoitaa opiskeluvelvoitteet ja samanaikaisesti suuntautua tavoitteellisesti myös omalla urheilu-uralla huipputuloksiin. Mahdollisesti myös ammattiurheilijaksi. Ammattiopisto Liven opiskelija **Vilma Bergin** tavoitteena on ura maajoukkueurheilijana, mutta myös se, että voisi tulevaisuudessa yhdistää työn ja urheilun.

Myös **Ella Saarenpää-Kervisen** tarina vammautumisesta takaisin kohti uudenlaista työelämää ja mahtavaa urheilupolkua on yksi kertomus kuntoutumisen upeista tuloksista. Lehden artikkelit luettuaan tulee varmasti seurattua paraurheilua aiempaa aktiivisemmin, ja ymmärtää, miten paljon työtä urheilumenestyksen saavuttamisen eteen on tehty.

Tsemppiä opiskelijoille kohtia omia tavoitteita! ✨

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja

MEERI RIIHELÄ

KYVYIT käyttöön

Kyvyt käyttöön on osatyökykyisten työllistymisen erikoislehti, jonka tavoite on edistää vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden työllistymistä, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Lehti on ilmestynyt vuodesta 1997 lähtien.

Päätoimittaja:
Jaana Pakarinen

Toimitussihteeri:
Kati Savela-Vilmari
044 587 9568
kati.savela-vilmari@vates.fi

ISSN 2242-6043 (painettu)
ISSN 2242-6051 (verkko-lehti)

Vates säätiö sr

Julkaisija:
Vates-säätiö sr
PL 40, 00621 Helsinki
Oltermannintie 8, 00620 Helsinki

vates-saatio@vates.fi

www.vates.fi
@vatessaatio
@vatessaatio
@kyvytkayttoon
#kyvytkayttoon

Painos: 5 600 kpl

Painopaikka:
Savion Kirjapaino
Paperi: 90 g LumiSilk,
kansi 170 g LumiSilk

Lehden ulkoasu ja taitto:
Seppo Alanko
Tmi Riimunkantaja
Kansikuva:
Viivi Liikkanen
Ammattiopisto Live

Tulihan lehti oikealle henkilölle ja osoitteeseen? Haluatko tilata tai perua lehden?

OTA YHTEYTTÄ!

Marianne Pentikäinen
p. 044 743 1929
marianne.pentikainen@vates.fi

Berg kokee, että on saanut opiskella avoimessa ja keskusteleavassa opiskelijayhteisössä, jossa muistetaan kysyä, mitä kuuluu. Kuvassa Bergin lisäksi niin ikään kodinhuoltajalinjalla opiskeleva koulukaveri Aada Ypyä.

VIIVI LIIKKANEN

SANNI ALARAASAKKA

Aivovamman jälkeinen työ tukee jaksamistani **4**

Yritysnäkökulmaa tuettuun työllistämiseen **8**

Vates lausui mm. palkkatuen ja vammaislainsäädännön uudistuksista **10**

Järjestöyhteistyö Työkykyohjelmassa **12**

Etuuksien ja palveluiden yhteensovittamisen ongelmat ratkaisematta **14**

Hopea kirjoituskilpailusta oli yllätys **16**

Pistenäyttö ja digiapuvälineet tukevat opiskelua **17**

Yhteiskunnallisen yrittäjyyden neuvontapalvelut kysytyjä **18**

Työllistämisen ytimessä **19**

TEA JÄRVINEN

Urheilu on iso osa elämää Tähtäimessä paralympialaiset **22**

Haaveissa työ osana elämää **24**

Järjestöjen resurssit käyttöön uusilla käytännöillä **25**

Aivovamman jälkeinen työ

tukee jaksamistani

Oululainen luokanopettaja Ella Saarenpää-Kervinen on entinen ratsastaja ja nykyinen pararatsastaja. Huhtikuussa 2016 pitkän linjan hevosharrastajan elämä muuttui. Oli aivan tavallinen keskiviikkopäivä, ja käynnissä oli aivan tavalliset esteratsastustreenit.

Tuolla kerralla jotakin meni kuitenkin pieleen: Saarenpää-Kervinen putosi hevosen selästä saaden rysäyksessä aivovamman.

Kun Ella Saarenpää-Kervinen aivovammautui ratsastusonnettomuudessa, olivat aivovammat hänelle täysin tuntemattomia.

– Jos joku olisi kysynyt, olisin olettanut aivovammaisen ihmisen liikkuvan korkeintaan avustettuna – ja vähintäänkin pyörätuolin tai rollaattorin avulla – tai olevan kuolaava, puhekyvytön sänkypotilas. Mielikuvani oli todella dramaattinen verrattuna siihen, mitä esimerkiksi itse olen: toimintakykyinen pararatsastaja ja luokanopettaja.

Saarenpää-Kervinen kertoo, että aivovamman diagnoosin saaminen oli kuin märkä rätkki vasten kasvoja. Kun diagnoosi sanottiin suoraan, konkretisoituivat omat epäilykset siitä, ettei kaikki ole onnettomuuden jälkeen palannut täysin ennalleen. Vuoden mittainen sairauslomakin tuntui todella pitkältä.

Ella Saarenpää-Kervinen työskentelee nykyisin mentoriopettajana. Hänellä ei ole esim. välituntivalvontoja tai Wilman päivityksiä. Työaika on 26 tuntia viikossa, mikä on hänelle sopiva määrä. Vapaa-ajallaan hän toimii Aivovammaliiton kokemustoimijana.

– Toisaalta oli myös ihanaa saada huomiota ja apua läheisiltä ihmisiltä. Oli upeaa huomata, että minua ei jätetty yksin muuttuneessa elämäntilanteessa.

Hänen aivovamman oli kasvutarina myös lähipiirille.

– Aluksi läheiseni olivat hieman ylitiöoptimistisiä, sillä he olettivat minun kuntoutuvan kokonaan. He odottivat minulta enemmän kuin mihin kykenin, ja tämä aiheutti välillä hankaliakin tilanteita. Tuolloin en osannut itse sanoittaa heille sitä, miltä minusta tuntui, joten he saattoivat ajatella, että minua laiskotti tai en ollut kiinnostunut yhteisistä asioista.

Toisinaan ympärillä olevat ihmiset odottavat edelleen liikaa.

– Kyllä minun harva se päivä – tai ainakin viikoittain – pitää muistuttaa, että takeltelu ja kömpelyys johtuvat vammastani tai että syön siksi ”väärällä” kädellä, että se toimii paremmin ja näin ruoka todennäköisemmin päätyy suuhuni kuin putoaa maahan. Älypuhelin käyttäessäni käsieni häiriöt tulevat helposti esiin. Lähetin esimerkiksi kerran vahingossa kaverini isälle alushousumainoksen, Saarenpää-Kervinen nauraa ja jatkaa, että välillä hänen pitää aivovamman jälkitilan oirekuvan vuoksi selitellä omia tekemisistään.

Luokanopettaja mentoriopettajana

Luokanopettajana toiminut oululaisnainen sai päätöksen osa-aikaeläkkeestä vuonna 2019.

– Sen määrä oli laskettu edellisten työvuosieni perusteella, jolloin olin aivovamman vuoksi sairauslomalla. Summa oli aivan naurettava – 5,35 euroa kuukaudessa. Minun oli pakko valita, otanko

Ella Saarenpää-Kervinen suosittelee kokeilemaan rohkeasti ratsastusta. – Hevonen toimii terveinä jalkoina ja kuntouttaa psyykkisesti ja fyysisesti. Suomen Ratsastajainliiton nettisivuilta löytyy tietoa, millä paikkakunnilla on tarjolla vammaisratsastusta. Ja Kelan tukema ratsastusterapia on oivallinen kuntoutusmuoto myös heille, jotka eivät tunnustaudu hevosihmisiksi. Kuvassa Ella poseeraa hevosensa Gadielän kanssa.

tarjotun eläkkeen vai palaanko töihin. Käytännössä työhön palaaminen oli ainoa vaihtoehto.

Ella Saarenpää-Kervinen kertoi heti avoimesti aivovammastaan esihenkilöille. Hän tiesi, että avoimuus ehkäisee tehokkaimmin mahdollisia väärinkäsityksiä. Hän aloitti tekemällä sijaisuuksia Oulun eri kouluissa. Työtä oli tarjolla runsaasti, ja vaikka hän ottikin vastaan suurimman osan annetuista opetustunneista, ei hän aluksi tehnyt täyttä työpäivää. Sijaisuuksien kautta hän ajautui määräaikaisiin ja sen jälkeen toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin. Nykyään Saarenpää-Kervinen työskentelee mentoriopettajana.

– Minulla on 26 opetustuntia viikossa, eikä tämän päälle tule muita luokanopettajan tehtäviä: en toimi välituntivalvojana, en pidä yhteyttä vanhempiin enkä laadi Wilma-merkintöjä. Kun työpäiväni päättyy, voin aidosti sulkea oven takanani ja rauhoittua viettämään omaa aikaa.

Mentoriopettaja vierailee Oulun kouluissa viikon tai pari kerrallaan

ja toimii opettajan konsultoivana työparina. Mentoriopettaja tarkastelee, voiko opetusta kehittää. Hän myös pureutuu koulussa ilmeneviin haasteisiin ja pohtii, pystyykö koulu itsenäisesti vastaamaan niihin vai tarvitaanko ulkopuolista tukea.

– Toimin sekä ennaltaehkäisijänä ja jo syntyneiden tulipalojen sammuttajana. Työ ei ole ajallisesti uuvuttavaa, mutta toisinaan on henkisesti raskasta kohdata asioita, joihin voin työssäni törmätä.

Toimenkuvaa ei ole muokattu hänelle sopivaksi.

– On sattumaa, että päädyin sellaiseen työhön, joka tukee jaksamistani ja työhyvinvointiani.

Hän toimii myös Aivovammaliiton kokemustoimijana ja antaa esiintymiskoulutusta toisille kokemustoimijoille.

Paluu ratsaille

Ratsastus oli tauolla neljä vuotta.

– Vannoin onnettomuuteni jälkeen, etten enää ikinä ratsasta enkä varsinkaan osta kallista hevosta. Lähdin kuitenkin ratsastamaan ystäväni houkuttelemana tuttavani tallille. Lopulta perheeseemme tuli – tiukkojen neuvotteluiden jälkeen – jälleen oma hevonen, Saarenpää-Kervinen sanoo.

Hän kuvailee, että hevosharrastuksen pariin palaaminen on palauttanut hänet niihin sosiaalisiin ympyröihin, joista hän joutui pois vammautumistaan. Talliyhteisössä jaetaan ilot ja surut. Porukka puuhaa muutakin yhdessä. He ovat muun muassa järjestäneet hyväntekeväisyyspauksen ukrainalaisten hyväksi. Oululaisopettaja toteaaakin hevosten pariin palaamisen tunnetta huumaavaksi ja parhaimmaksi mahdolliseksi kuntoutusmuodoksi.

Saarenpää-Kervinen kuvailee, että hänelle hevosen parissa oleminen on mindfulnessia.

– Kuntoutuksessa minulle on todettu, että menen sata lasissa ja ajattelen vähintään viittä asiaa samanaikaisesti. Hevostalli on ainoa paikka, jossa pystyn olemaan ajattelematta mitään muuta kuin hevosia. Siellä saan nollata aivoni ja keskittyä oleelliseen.

Vain taivas rajana!

Vammautumisen myötä esteet vaihtuivat kouluratsastukseen. Ella

Saarenpää-Kervistä valmentaa kotitalilla **Arto-Pekka Heino** ja maajoukkueleireillä **Janne Bergh**.

– Janne valmentaa eri syistä vammautuneita ihmisiä. Ihailen sitä, miten hän löytää jokaiselle juuri ne seikat, miten itse kukin voi kehittyä parhaiten, vaikka meillä kaikilla vammamme on omanlaisensa. Joukossamme on muitakin aivovammautuneita ja hevosonnettomuudessa vammansa saaneita ihmisiä.

Pararatsastajat jaetaan vamman perusteella viiteen eri luokkaan. Aivovammautuneet ihmiset ovat yleensä luokissa neljä ja viisi. Viitosessa kisaavat toimintakykyisimmät ratsastajat, joihin Ellakin kuuluu. Luokittelut tehdään fysiologisten testien perusteella.

Pararatsastus on arvostelulaji siinä missä kouluratsastuskin, mutta pararatsastuksessa ratsastajan sijaan arvostellaan hevosta ja sitä, miten ratsastaja saa kontaktin hevoseen ja

kommunikoi tämän kanssa. Apuvälineet ovat sallittuja. Jos esimerkiksi jalat eivät toimi, käytetään raippaa jalkojen asemesta. Raipalla ei lyödä hevosta, vaan annetaan painalluksilla hevosen kylkiin vastaavat käskyt kuin mitä tervejalkainen antaa pohkeillaan.

Ellan kisakausi kärsi koronaan sairastumisesta, ja kisoja on jouduttu perumaan tuomareiden puuttumisen takia. Ajatukset ovat jo kaudessa 2023. Tälle vuodelle on mahtunut myös kivoja suorituksia, joista esimerkiksi kakkostilaan päätyntä rataa Ella ratsasti onnenkyneleet silmissään. Pariisin paralympialaiset 2024 tulevat ehkä liian nopeasti, mutta pääsy Los Angelesin paralympialaisiin vuonna 2028 on suuri haave ja tavoite!

Ella Saarenpää-Kervinen kertoo tähtäävänsä korkealle nauttien matkasta kokonaisuudessaan. 🌟

Artikkeli on osa alunperin Aivovammaliiton sivuilla ja Aivoitus-lehdessä julkaistusta artikkelista, ja sitä on täydennetty jälkikäteen tehdyillä haastattelulla (Pia Kilpeläinen).

Aivovamma ja kuntoutus työelämään

Aivovamman saa vuosittain vähintään 20 000 suomalaista ja sen jälkitilan oireita on vähintään 100 000 henkilöllä. Aivovamma voi aiheuttaa haasteita kognitiivisissa toiminnoissa. Ne ovat tiedon käsitteilyyn liittyviä toimintoja eli mm. havaitsemista, ajattelua ja muistamista. Oireisiin kuuluu myös voimakas väsyvyys. Neurologiset sairaudet voivat aiheuttaa tilapäisiä tai pysyviä muutoksia kognitiiviseen suoriutumiseen.

Lääkinnällisen kuntoutuksen tarve arvioidaan aivovamman jälkitilan oirekuvan mukaan. Neuropsykologisen kuntoutuksen tavoite on tukea toiminta- ja työkyvyn paranemista sekä auttaa kompensoimaan aivovamman vaikutuksia arjessa.

Ammatillinen kuntoutus voi sisältää mm. koulutusta, valmennusta, ohjausta, työolojen muuttamista, elinkeinon ja ammatin harjoittamisen tukea sekä palkkatukea työnantajalle. Jos aivovamman alkuvaiheen vaikeusaste on ollut lievä, tavoitteena on yleensä työhön tai opintoihin palaaminen. Yhteistyö esimerkiksi työterveyshuollon tai oppilaitoksen kanssa on tärkeää. Työhön palaaminen voi toteutua esimerkiksi työkokeilun, osa-aikatyön tai uudelleen koulutuksen avulla.

Lähteet: Aivovammaliitto, Kognitiiviset oireet työelämässä -opas ja Käypä hoito -suositus/aivovammat

- Aivovammat (kaypahoito.fi)
- Kognitiiviset oireet työelämässä -opas 2021 (neuroliitto.fi)
- Kognitiiviset oireet työelämässä -oppaasta löytyy paljon vinkkejä työelämässä selviytymisen tueksi, myös työnantajalle.

Jani Siivola kokee, että pystyy antamaan yrittäjien näkökulmaa tuettuun työllistämiseen oltuaan mukana hankkeessa, jonka tavoite on helpottaa osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä.

Yritysnäkökulmaa tuettuun työllistämiseen

Jani Siivola on liiketoiminnan asiantuntija Reddo Partnersissa Rovaniemellä. Yritys tekee mm. rekrytointikonsultointia. Nyt Siivola on oppinut itse ja jakanut yrittäjille tietoa osatyökykyisten henkilöiden työllistämisestä hankkeessa Eduro-säätiön kanssa.

Kun meiltä pyydettiin tarjousta Eduro-säätiön Osatyökykyiset osana avoimia työmarkkinoita -hankkeen kumppanihaun kilpailutukseen, emme aikoneet lähteä mukaan. En uskonut, että referenssimme riittäisivät. Eduro-säätiön projektipäällikkö **Elina Ylianttila** sai minut kuitenkin

vakuuttuneeksi siitä, että yhteistyö hyödyttäisi molempia. Olikin hyvä, että suostuin ja annoimme tarjouksen: ymmärrys täsmätyöllistämisestä on avautunut yhteistyömme aikana.

Aloimme kehittää työpaikoille tarkoitettua työanalyysia. Analyysille oli toimintatavat olemassa, mutta ei lomakkeita, joilla toiminta olisi yhtenäistä ja vertailukelpoista. Tärkeä kysymys oli, mitä tietoja tarvitaan, jotta voidaan tarjota jotakuta henkilöä tiettyyn tehtävään. Tieto on olennainen työvalmentajille, jotka auttavat työnhakijan ja työnantajan tarpeita kohtaamaan. Lomakkeilla etsitään mm. mahdollisia avustavia tehtäviä yrityksissä.

Tein monenlaisia huomioita prosessin aikana, kun jututin yhteensä 50–60 yritystä eri kokoluokista ja eri aloilta.

Olen purkanut huomioitani keskusteluista työnantajien kanssa myyntien avulla. Myyntimurtajan tehtävä ei ole helppo, mutta mielelläni sitä teen!

Myytti 1: Sektorirajat ylittävää yhteistyötä ei tarvita

Yrityksellä voi olla ajatus työllistämisen mallista, mutta johto ei ole osannut ajatella kaikkia mahdollisuuksia. Esimerkiksi kaikki työnhakijat eivät halua täyttä työviikkoa, vaikka työnantaja helposti niin luulee. Täällä pohjoisessa esim. matkailualalla on pulaa tekijöistä, mutta toisaalta vähäisemmätkin tunnit kiinnostavat työntekijöitä, eli ei kannata hakea tekijöitä vain kokoaikaisiin pesteihin.

Minä olen usein ollut linkkinä hankkeen ja yrityksen kesken eikä aina tarvita muuta. Elina on jatkanut asian hoitamista ja kertonut tarkemmin mm. erilaisista tukimuodoista työnantajille. Eduro-säätiön kaltaisilla tuetun työllistämisen toimijoilla on vahvaa osaamista.

Myytti 2: Yritykset haluavat rekrytoida vain täysin työkykyisiä ihmisiä

Sanoisin, että tällaista ajattelutapaa ja ennakkokäsityksiä on, mutta usein on mahdollista herättää kiinnostusta ja muokata asenteita. Palkkatuki voi olla kimmoke työllistää. Itsekin olen sitä

hyödyntänyt. Näen palkkatuen siltana pidempään työsuhteeseen.

Rekrytointi on haastavaa ja käytännöt jäykkiä. Kun palkkatuki on nyt uudistumassa, tulee toivottavasti joustoja työnantajalle. Olisi parannus palkkatuen ehtoihin, jos työntekijän lyhyempi kuin vähintään vuoden kestänyt työttömyys mahdollistaisi tuen.

Tosiasia on, että työnantaja pelkää, että jos ihminen on ollut kauan työttömänä, rekrytointi on riski. Tieto jostain tuesta eri sivuilla ei vielä kerro paljon. Harva yrittäjä ehtii ja jaksaa perehtyä asiaan ja siihen, miten tukea voi saada. Aktiivisella lähestymisellä ja myyntiotteella olen saanut tulosta aikaan, eli keskustelujemme ansiosta he ovat hakenneet ja käyttäneet esim. palkkatukea.

Myytti 3: Yrittäjä tuntee osatyökykyisten henkilöiden työllistämisen hyödyt

Ei, yrittäjä ei tunne tukiviidakkoa eikä aina osaa ajatella työhyvinvointia. Myös säästöjen syntyminenkin voi olla vierasta! Tuon esiin, että kannattaisi kartoittaa ns. piilotehtäviä, joita nykyisen henkilöstön ei kannata tehdä ja jotka eivät ole heille mielekkäitä. Ne voivat olla raskaita tai yksitoikkoisia, mutta eivät kaikille.

Korostan osa-aikaisessa ja/tai osatyökykyisten työllistämässä täsmätehtäviä, eli tehtävien ja henkilöiden on oltava toisilleen sopivia. Toisena tulee yrityksen ja henkilön ”mätsäys” ja niin sanottu turvallisuus tehtävässä eli sen on oltava sekä sopivan vaativaa että riittävän helppoa tekijälle.

Olen kokenut olevani hyödyksi Osatyökykyiset osana avoimia työmarkkinoita -hankkeessa, koska kontaktointi on usein helpompaa yrittäjältä toiselle kuin esimerkiksi hanketyöntekijältä yritykselle. Sormia napauttamalla rekrytointi ja sen moninaisuuden esiintuominen ei silti onnistu. Se voi vaatia useita työkokeiluja yhdessä yrityksessä ja tehtävässä.

Itse koen tietäväni nyt enemmän osatyökykyisten työllistämisen mahdollisuuksista, ja minä puolestani olen saanut ajettua yritysnäkökulmaa tuettuun työllistämiseen. 🙌

Vates lausui mm. palkkatuen ja vammaislainsäädännön uudistuksista

Vates on antanut vuonna 2022 hallituksen esityksiin (14.11. mennessä) kahdeksan lausuntoa. Esittelemme viimeisen puolen vuoden aikana annetut lausunnot, joista kaksi laajemmin.

Palkkatuen uudistuksessa kannatettava tavoite 27.5.2022

Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle (VN/1258/2021): Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta.

Esityksellä on huomattavia vaikutuksia kolmannen sektorin toimijoihin. Palkkatuki työllisyyttä edistävänä palveluna on keskeinen osatyökykyisten henkilöiden työllistämisen tukielementti ja sen käyttöä tulisi lisätä. Yksi keino on vähentää liian yksityiskohtaista sääntelyä.

Vates-säätiö pitää erittäin hyvänä, että palkkatuen tarkoituksessa otetaan huomioon vammaisten henkilöiden työllistymisen tukeminen. Kohderyhmät vastaavat työnhakijaryhmiä, joiden työllistymisen edistämiseksi palkkatuki (elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle) myönnetään nykyisin ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena.

Aikataulu: Lähetekeskustelu 27.9.2022. Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunta antaa lausunnon.

Vates oli lokakuun lopulla asiantuntijakuulemisessa TyV:ssä (HE 175/2022), ja korosti edellä mainittujen lisäksi mm. sitä, että olisi tärkeää, että palkan sivukulujen osalta alentuneesti työkykyisen palkkatukeen kohdennetaan sama palkkakustannusten kerroinkorotus kuin esityksen 7 luvun 8 §:n mukaisessa 100 %:n palkkatuessa. Näin osatyökykyisten henkilöiden palkkatuen sivukulut olisivat työnantajalle korvattavia kustannuksia korotuskertoimen mukaisesti, mikä olisi hyvä kannuste palkata alentuneesti työkykyisiä henkilöitä.

Valas-lainsäädäntö 6.4.2022

Lausunto vammaispalvelulainsäädännön uudistuksesta (VN/12531/2021)

Vates-säätiön näkökulmana on vammaisten henkilöiden työllistymisen edistäminen. Tältä osin hallituksen esitys vammaispalvelulainsäädännön uudistukseksi ei vahvista yhdenvertaisuutta.

Kuten esityksessä todetaan, ”tarkoituksena olisi saada vammaisen henkilön omat kyvyt ja voimavarat täysimääräisesti käyttöön”. Perustelutekstin mukaan työhönvalmennuksesta, samoin kuin muista sosiaalihuollon työllistymisen tukeen liittyvistä palveluista säädettäisiin jatkossa erikseen.

Työhönvalmennus, joka on tärkeä elementti työtoiminnan/työllistymistä tukevan toiminnan ja päivätoiminnan risteyskohdassa, on jätetty ulos lainsä-

dännöstä. Tässä kohtaa vammaisten palveluita ohjaavassa lainsäädännössä on erittäin suuri aukko.

Aikataulu: Hallituksen esitys annettu eduskunnalle 22.9.2022. Laki tulisi voimaan 1.1.2023.

Lisäksi Vates on antanut seuraavat lausunnot:

Kuntakokeilujen asiakkaan ohjaus Työkanavaan 20.10.2022

Lausunto luonnoksesta HE:ksi eduskunnalle työllisyyden kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia mm. siten, että muutettavaan lakiin lisättäisiin säännös kokeilualan kunnan tehtävästä tehdä päätös asiakkaan edellytyksistä työllistyä Työkanava Oy:öön. Vates pitää esitystä tarkoituksenmukaisena.

Aikataulu: Lausuntokierros päättyi 20.10.2022. Arvioitu esittelyviikko: 46/2022.

TE2024-uudistus 23.6.2022

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Vates kommentoi mm. seuraavaa: Työllisyydenhoidon muutoksissa ei ole määritelty selkeästi, kenen vastuulle heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien työllisyyden tukeminen kuuluu. Julkiselle vallalle asetetussa tehtävässä piilee riski, että tehtävän hoitaminen ja kohderyhmän työllistäminen putoaa valtion ja kuntien velvoitteiden väliin.

Aikataulu: Annettu eduskunnalle 6.10.2022. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2024 aikana.

Vapaaehtoistoiminnan aseman edistäminen 6.5.2022:

Lausunto Vapaa! Fri! -hankkeen väliraportista: Vapaaehtoistoiminnan aseman edistäminen ikääntyvässä yhteiskunnassa

Vatesin lausunnot -sivulle: bit.ly/lausunnot_vates

Tiesitkö, että järjestöt voivat **toimia kumppanina** monella tavalla?

Järjestöyhteistyö Työkykyohjelmassa

Vatesin aluetoiminta teki kyselyn järjestöyhteistyöstä Työkykyohjelman TEM:in TE-palvelupiloteille ja STM:n valtionavustushankkeille. Kyselyiden perusteella yhteistyö on ollut monipuolista, mutta siinä on myös kehitettävää. Yhteistä kehittämistä on syytä lisätä hyvinvointialueiden käynnistyessä ja työllisyyspalveluiden uudistuessa.

Työkykyohjelman tarkoituksena on edistää osatyökykyisten työllistymistä ja työssä jaksamista. Uudenlaisia ratkaisuja on haettu myös yhteistyöstä järjestöjen kanssa. Työkykyohjelman kokeiluista voidaan oppia ja hyväksi todettuja käytäntöjä ottaa käyttöön ja levittää myös muille alueille.

TE-piloteissa opittiin tuntemaan järjestöjen osaamista

Kysely1: TE-palvelupilottien* (myöh. TE-pilotit) ja järjestöjen yhteistyötä koskevan kyselyn vastaajat (n=17) pitivät järjestöjen vahvuutena sitä, että niissä ymmärretään omia kohderyhmiä ja ne pitävät esillä asiakasnäkökulmaa. Vuorovaikutus järjestöjen kanssa on lisännyt TE-viranomaisten osaamista ja ymmärrystä osatyökykyisyydestä.

Pilottien aikana TE-viranomaisille on järjestetty säännöllisesti infoja ja koulutuksia tuetusta työllistymisestä. Järjestöjen edustajia on ollut myös TE-Livessä (TE-palveluiden verkossa tuotettavat live-lähetetykset) kertomassa siitä, miten vamma ilmenee käytännössä. Yhteistyötapaamisissa myös

järjestöt ovat saaneet tietoa TE-palveluiden muutoksista ja sisällöistä.

Järjestöt ovat tarjonneet palveluja myös TE-toimistojen asiakkaille. TE-pilotit ovat ostaneet järjestöiltä työhönvalmennuspalvelua tai ohjanneet asiakkaita tuetun työllistymisen palveluihin tai osallistamaan, matalan kynnyksen toimintaan.

Lisäksi järjestöt ovat toimineet konsultoivassa roolissa palveluhankintojen suunnittelussa. Esimerkiksi tukea tarvitsevien asiakkaiden tarpeita ja näkemyksiä palveluista on kartoitettu järjestölle lähetetyn tietopyynnön avul-

Esimerkkejä siitä, mitä järjestöt voivat tehdä:

- ❖ **Tuottaa ja toteuttaa** TE-palveluja (esim. valmennukset)
- ❖ **Tukea** TE-palveluja hankintojen suunnittelussa (esim. työllisyyspoliittiset hankkeet)
- ❖ **Tarjota** TE-palvelujen asiakkaille työpaikkoja ja oppimisympäristöjä (esim. työllistämisen palkkatuella)
- ❖ **Järjestää** tilaisuuksia ja tuottaa aineistoja yhteistyössä TE-palvelujen kanssa
- ❖ **Lisätä** TE-viranomaisten osaamista ja ymmärrystä osatyökykyisyydestä (esim. esteettömyyskoulutukset)
- ❖ **Arvioida** TE-palvelujen asiakkaan palvelutarvetta sekä työ- ja toimintakykyä ja tukea palvelupolkujen suunnittelussa (esim. asiantuntija-arviointi)
- ❖ **Kehittää** palveluprosesseja yhteistyössä TE-palvelujen kanssa
- ❖ **Tarjota** asiantuntemusta viranomaislausuntojen laatimiseen (esim. lakiesitykset)

la. Paikalliselta järjestöltä on ostettu palvelua, jossa TE- tai kuntakokeilun asiantuntija voi konsultoida järjestöä asiakkaaseen liittyvässä asiassa.

"Tiesitkö, että järjestöt voivat toimia TE-palvelujen kumppanina monin tavoin?" -kuva koottiin TE-pilottien ja järjestöjen vastausten perusteella. Sen tarkoituksena on kannustaa tunnistamaan TE-palvelujen ja järjestöjen yhteistyön paikkoja.

Hankkeissa järjestöt mukana palvelumallin kehittämisessä

Kysely 2: STM:n hankkeissa tiedonvaihto hankkeiden ja järjestöjen välillä on ollut kyselyyn vastanneiden mukaan (n=18) yleistä. Tietoa on vaihdettu ohjausryhmissä ja yhteisissä verkostoissa, ja osa hankkeista on järjestänyt yhteistyötapaamisia säännöllisesti. Muun muassa Yhdistykset työkyvyn tuen tiimien tukena -yhteistyöryhmän toimintaa on tarkoitus jatkaa hankkeen päätyttyä Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa.

Myös yhdessä järjestettyjä tilaisuuksia on ollut yleisesti. Järjestöjen edustajia on osallistunut myös työkykyhankkeiden omiin tilaisuuksiin, työpajoihin ja laatukriteereihin perustuvan työhönvalmennuksen opintopiireihin.

Järjestöjä on ollut myös mukana palveluiden kehittämisessä ja mallintamisessa esim. ohjausryhmytön ja työpajojen kautta. Järjestöjen palve-

luita on sisällytetty myös hankkeissa tuotettuihin palveluiden mallinnuksiin mm. osana työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden kuvausta ja asiakkaan palvelupolkua.

Konkreettista asiakastyötäkin on tehty. Järjestöiltä on ostettu palveluita, ja ne ovat työllistäneet vammaispalveluiden työhönvalmennuksen asiakkaita. Kuntouttavan työtoiminnan palvelutuottajan kanssa on luotu uusia käytäntöjä.

Järjestöjen roolia tulisi vahvistaa hyvinvointialueilla

STM:n hanketoimijoille tehtyyn kyselyyn vastanneiden mukaan yksi kehittämisen paikoista oli paikallisen yhteistyön koordinointi. Järjestöt on saatava nykyistä tiiviimmin mukaan verkostoihin.

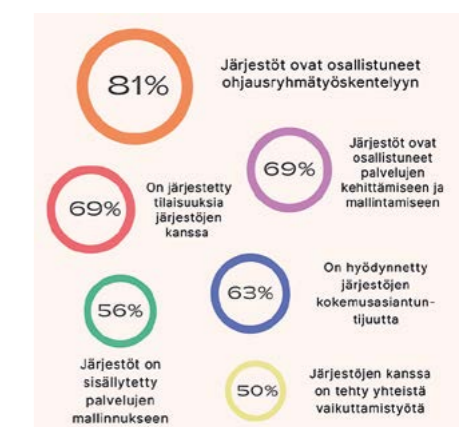
Osa työkykyä ja työllistymistä tukevista järjestöistä puuttui kokonaan yhteistyöryhmistä, ja järjestöjen keskinäisessä yhteistyössäkin on tiivistämisen varaa. Asiakasohjauksen parantamiseksi asiakasvastaavien tulisi saada tietoa järjestöistä aiempaa enemmän.

Vastaajat toivoivat myös järjestöjen roolin kehittämistä osatyökykyisten henkilöiden työllistäjinä.

Useissa hankkeissa on hyödynnetty järjestöjen kokemusasiantuntijuutta ja

pidetty asiakasraateja. Tämän valitettiin jääneen liian vähäiseksi. Jatkossa on hyvä osallistaa kokemusasiantuntijuutta myös toiminnan arviointiin.

Työnantajien asenne osatyökykyisten työllistämiseen nähtiin valtakunnallisena haasteena ja yhteisen vaikuttamisen paikkana. Toivottiin, että hyvinvointialueilla jatketaan ja lisätään vaikuttamistyötä kattojärjestöjen kanssa tämän haasteen voittamiseksi. 🚀

*TE-palvelupilotit: Osa Työkykyohjelmaa. Kehitetään mm. osatyökykyisten asiakkaiden palveluita sekä työkykyä tukevia ja kartoitettavia elementtejä.

ETUUKSIEN JA PALVELUIDEN YHTEENSOVITTAMISEN

ONGELMAT RATKAISEMATTA

Tutkimus: Sosiaaliturvan toimeenpanoa tulisi kehittää, sillä hyväkään laki ei korjaa toimimatonta hallintoa.

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta VNTEAS julkaisi 22.6.2022 tutkimuksen *Eri poluilla työllisyyteen - Suomen sosiaaliturvajärjestelmän erityispiirteet ja ongelmakohdat kansainvälisessä vertailussa*. Sen tulokset tukevat aiempia kansainvälisiä tutkimuksia. Tulosten mukaan etuuksien ja palveluiden yhteensovittaminen koetaan ongelmalliseksi kaikkialla Euroopassa. Tutkimuksessa olivat vertailumaina Ruotsi, Tanska, Alankomaat ja Iso-Britannia. Missään verrokivaltioista ongelmiin ei ole löydetty toimivaa ratkaisua.

Tutkimuksessa hahmotettiin useita maille yhteisiä ongelmia sekä tapoja, joilla haasteita on pyritty ratkaisemaan. Ongelmat liittyivät etuus- ja palveluprosesseihin, kuten asiakastyön resursseihin ja pirstaloituneeseen hallintoon, monialaiseen yhteistyöhön ja koordinaatioon, eriarvoisuuden sekä asiakkaiden erityisiin riskeihin. Kaikkien haasteiden kohdalla politiikkatoimet olivat keskeinen tekijä, sillä järjestelmän toiminta perustuu politiikkatoimin aikaansaatuihin lakeihin ja toimintaympäristöihin. Tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti sitä, miten näitä tietoja voitaisiin hyödyntää Suomen sosiaaliturvauudistuksessa.

Tutkimuksen politiikkasuositusten mukaan **sosiaaliturvan tavoitteeksi tulisi ottaa**

myös osallisuuden edistäminen ja kestävä hyvinvointi. Tarvitaan **moninaiset tarpeet huomioivia palvelupolkuja** sekä **vaikuttavuusarvioinnin mittareita**, jotka tunnistavat työllisyysvaikutuksia laajempia seurauksia.

Tulevaisuuden sosiaaliturvan tulee tunnistaa, että **sosiaalinen osallisuus on sekä itseisarvo että yksi polku kohti yksilön työllistymistä ja yhteiskunnan työllisyysasteen kasvua.** Palvelujen ja etuuksien tulisi olla tarkoituksenmukaisia, ja **aktiivointitoimien vaikuttavuutta olisi tärkeää arvioida.** Tällä hetkellä niiden vaikutuksista ja hyödyistä on saatavilla vähän etenkin kansainvälistä vertailua sisältävää tietoa. Tulisi varmistaa, että jokaisella on mahdollisuus olla yhdenvertaisesti osa yhteiskuntaa myös muuttuvissa tilanteissa ja työelämän ulkopuolella ollessaan.

Sosiaaliturvan toimeenpanoa tulisi kehittää, sillä hyväkään laki ei korjaa toimimatonta hallintoa. Asiakslähtöinen sosiaaliturva vaatii asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden kohtaamista ja siihen riittäviä resursseja. Yksilöllisten tarpeiden ja yhdenvertaisuusperiaatteen yhdistäminen on kansainvälisestikin yksi suurimpia sosiaaliturvaan liittyviä haasteita. Tutkijat ehdottavat tulosten pohjalta **omatyöntekijätoiminnan kehittämistä** ja sen tuomista osaksi yhden luokun palvelun kokonaisuutta, jossa on **edellytykset monialaiselle ja sujuvalle yhteistyölle.** 🌐

Van Gerven, Mesiäislehto et al: Eri poluilla työllisyyteen – Suomen sosiaaliturvajärjestelmän erityispiirteet ja ongelmakohdat kansainvälisessä vertailussa. VN TEAS. 2022.

Suora linkki: bit.ly/eripoluilla

Kyvyt käyttöön **Extra 2/2022:**

Työnantajayhteistyö järjestökentällä

Vuodenvaihteessa ilmestyvässä Kyvyt käyttöön Extra -lehdessä pohditaan, miten hyvin työllistämistoimintaa tekevät järjestöt ja muut välityömarkkinatoimijat tuntevat työnantajien tarpeet. Entä miten yhteiskuntavastuu tulisi nostaa keskusteluun, kun puhutaan työnhakijoista, jotka tarvitsevat jonkin verran tukea työsuhteen alussa?

Vatesin kehittämistoiminnan tuottamassa Extra-lehdessä nostetaan esiin mm. työnantajille tehdyn kyselyn pohjalta faktoja, jota työnantajat ovat kertoneet itselleen tärkeiksi. (SOSTE ja Väli-tömarkkinatoimijoiden yhteistyöryhmä, 2021).

Poimintoja sisällöstä:

- Heikki Räisänen, tutkimusjohtaja, TEM: Työmarkkinoiden muutos avaa uusia mahdollisuuksia
- Harri Hellstén, työmarkkina-asioiden päällikkö, Suomen Yrittäjät: Yrityksissä kaivataan kipeästi osajia
- Sari Pettersson, Rauman kaupunginvaltuutettu, yrittäjä: Onko niitä tekijöitä ja löytyykö töitä?
- Miten yritykset saadaan rekrytoimaan myös osatyökykyisiä? Haastattelussa yrittäjä Jukka Hurrila
- Tietoa työnantajalle: etuudet ja palvelut osatyökykyisen henkilön rekrytoinnin tukena

Tilaa **painettu** Kyvyt käyttöön Extra 2/2022 ennakkoon osoitteesta viestinta@vates.fi tai seuraa uutiskirjeitämme, niin saat tiedon lehden ilmestymisestä sähköpostiisi. Sähköistä lehteä (pdf) ei voi tilata, mutta saat linkin siihen uutiskirjeestä.

- Uutiskirjeiden tilaukset: uutiskirje.vates.fi
- Painettu lehti tulee sen ilmestymisen jälkeen tilattavaksi myös sähköisellä tilauslomakkeella. bit.ly/KKtilauslomake

Hopea kirjoituskilpailusta lisäsi

luottamusta taitoihini

Aapo Väisänen kirjoitti omilla taidoilla menestymisestä ja pohti myös työelämää.

Osallistuin keväällä 2021 Saku ry:n (Suomen Ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto) järjestämän SAKUstars-kulttuurikilpailun kirjoittaminen-sarjaan opettajani ehdotuksesta. Mielestäni olen amatöörikirjoittaja, joten epäröin osallistumista. Minulla on lukivaikeus. Olen kuitenkin toimittanut monta vuotta omaa sanomalehteä ja siksi kirjoitustaito on kehittynyt.

Asperger-henkilönä minulla on sellainen piirre, että ”ajatustietokone” tarjoaa tilanteisiin sopivia sanontoja ja tekstiin käyviä lainauksia. Siksi mietin, kelpaavatko persoonalliset tekstit kilpailun tuomareille. Lainausten lisäksi tapanani on tuoda teksteissä myös omia elämäkokemuksia ja näkemyksiä esille.

Kilpailun teemana oli taidot, ja kirjoitustyön aihe oli *Antaa taidon näkyä*. En keksinyt, mistä taidosta kirjoitaisiin. Niinpä päätin kirjoittaa yleisellä tasolla taidoista ja elämänhallinnasta. Kilpailutyöni otsikko oli *Miten menestyä omilla taidoilla?*

Kilpailu piti järjestää Ylä-Savon Ammattiopistolla kahden tunnin mittaisena. Koska elämää rajoitettiin koronan takia, pidettiin kilpailu etänä. Etäosallistuminen oli minulle helpompaa, koska aikaa oli enemmän. Ehdin myös suunnitella tekstille ajatuskartan. Yleensä pidemmät kirjoitukset hahmottelen ajatuskartalla, jotta aihe ei rönsyilisi liikaa ja muistaisin kertoa kaiken.

Käsittelin aihetta viidestä näkökulmasta: käsiala, positiivisen ajattelun taito, kiinnostuksen kohteet, ammattitaidot ja uusien taitojen opettelu. Pohdin kirjoituksessani myös työhön liittyviä taitoja. Vaikka aiheet ovatkin keskenään erilaisia, ne ketjuuntuivat mainiosti yhdeksi kokonaisuudeksi.

Kirjoitukseni palkittiin hopeamitalilla! Voitosta julkaistiin tieto myös oppilaitokseni Facebook-sivuilla.

Kommenteissa sain paljon onnitteluja tutuilta ja tuntemattomilta, entisiltä ja nykyisiltä opettajilta ja opiskelutovereilta.

Näkemykseni mukaan tuomareihin teki vaikutuksen se, miten rakensin tekstin huomaamattomasti vaihtuvien aiheiden varaan. Tämän lisäksi he näkivät ”rivien välistä” tekstin luomisen olevan minulle helppoa. Kilpailussa menestyminen lisäsi luottamusta kirjoitustaitooni, sillä minkäänlaiseen palkintoon en osannut varautua. ✎

Aapo Väisänen

*Ammattiopisto Liven opiskelija
(valmistuu jouluna 2022)*

Perustutkintokoulutusta
ja valmennusta ammatin valintaan

Pistenäyttö ja digiapuvälineet

tukevat opiskelua

Somayah opiskelee merkonomiksi Ammattiopisto Livessä, Leppävaarassa. Hän muutti Suomeen vuonna 2015. Opiskelu perustutkintokoulutuksessa on hänen mielestään hyvin itsenäistä. Perinteisiä oppitunteja ei juuri pidetä vaan opiskelijat työskentelevät omien tehtäviensä parissa. Opiskelijoille on kuitenkin työpajoja, joissa voi työskennellä ja koulunkäyntiohjaajia on aina apuna lähellä. Opintojen sisältö suunnitellaan yhdessä vastuupettajan kanssa.

Digiaika näkyy opinnoissa. Lähes kaikki kirjoitetaan tietokoneella. Käytössä on Google Classroom, joka on suhteellisen helppokäyttöinen alusta. Opettajat ja ohjaajat voivat lisätä kursseille tehtäviä ja opiskelijat palauttavat tai merkitsevät ne valmiiksi alustalla.

Somayah käyttää digitaalisia apuvälineitä erityisen paljon, koska hänellä on näkövamma. Hän työskentelee tietokoneella siinä missä muutkin, mutta käyttää näppäinkomentoja. Näkövammaiselle tietokoneen käyttäjälle muun muassa lukija ja pistenäyttö ovat avuksi. Pistenäyttö voi korvata tavallisen kirjainnäppäimistön.

Nuori nainen kertoo, että tuki opinnoissa ja ammatinvalinta-asioissa on ollut riittävää. Merkonomiopintoihin häntä motivoi hakemaan se, että Liven Leppävaaran toimipiste oli ennestään tuttu paikka. Hän opiskeli aiemmin Valma-opinnoissa

(nykyisen TUVA, Tutkintoon valmentava koulutus).

Tulevaisuus hieman pelottaa Somayahia, koska hänen äidinkieltänsä on dari, eikä hän koe osaavansa suomen kieltä riittävän hyvin. Se voi vaikuttaa työllistymiseen.

TUVA – tukea ammatin valintaan

Juuso on TUVA-opiskelija Ammattiopisto Livestä, Helsingin Metsälän toimipaikasta. Opinnot kestävät enimmillään vuoden ja niiden laajuus on 60 opintopistettä. Jakson aikana on päämääränä löytää itselle sopiva ammatillinen perustutkinto.

TUVAan kannattaa hakea, jos ei ole varma, mitä haluaisi opiskella.

Juuso pitää TUVA-opintoja mieluisina. Tuki opinnoissa ja ammattivalinta-asioissa on ollut riittävää. Juuso ei vielä tiedä, miten yhdistää haaveet ja työ. Hänellä ei ollut lapsenakaan varsinaista haaveammattia. Raha kuitenkin motivoi Juusoa työelämän pariin. Hänen tavoitteensa ja tulevaisuudennäkymänsä ovatkin: Hyvä elämä – hyvä työ – hyvä palkka.

Juuso ajattelee, että hän voisi tehdä esimerkiksi siivoamiseen liittyviä töitä. Eihän siinä palkka päättä huimaa, mutta jostain on aloitettava. ✎

Aapo oli Vates-säätiössä koulutussopimusopiskelijana syys-lokakuussa 2022.

Yhteiskunnallisen yrittäjyyden neuvontapalvelut kysytyjä

Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus (YYO) on ollut toiminnassa vuoden verran. Osaamiskeskuksen yksi tehtävä on tarjota neuvontaa ja ohjausta yhteiskunnallisille yrityksille ja sellaisia perustaville.

Valtakunnallisia neuvonta- ja ohjauspalveluita kehittävät **Jarmo Hänninen** ja **Tom Tarvainen** kertovat, että työ eroaa tavallisesta yritysneuvonnasta siinä, että tehtävänä on auttaa erityisesti yhteiskunnallisen yrittäjyyden erityiskysymyksissä.

– Ensimmäisen vuoden aikana tullaan neuvomaan lähes sataa ideavaiheessa olevaa, käynnistyvää tai jo toimivaa yhteiskunnallista yritystä. Asiakkaat tarvitsevat keskimäärin kolme neuvontakertaa, mutta välissä voi olla viikkoja ennen uutta yhteydenottoa. Joskus riittää yksikin, sanoo Jarmo Hänninen.

– Asiakkaan kysymykset eivät ole yksittäisiä, vaan moninaisia, sillä pohdimme yrityksen yhteiskunnallista päämäärää, tuloksen jaon erityispiirteitä ja vaikuttavuusasioita. Meidän on pakko katsoa asiakkaan kannalta asiaa hyvin laajasti ja samalla kuunneltava tarkasti, mitä tämä haluaa, kertoo Hänninen.

– Yritämme pitää byrokratian nollana, olla innostavia, konkreettisia ja tarjota yrityksille aina jotain kättä pidempää saman tien, sanoo Tom Tarvainen.

Asiakkaissa on sekä aloittelevia yrittäjiä sekä heitä, joilla on jo yrittäjä-

taustaa. On myös yrityksiä ja yhdistyksiä, jotka haluavat liittää tai perustaa oheensa yhteiskunnallisen yrityksen. Jotkut yritykset haluavat muuntaa toimintansa yhteiskunnalliseksi. Suurin osa on kuitenkin käynnistyviä yrityksiä.

Innon ylläpitämistä

Neuvonta perustuu siihen, ettei kenenkään ideaa torpata.

– Jos aiotun toiminnan keskiössä on hyvä yhteiskunnallinen muutos, ei silloin vedetä jarruja päälle, vaan innostusta ruokitaan. Jos jollain on hyvä into päällä, sitä ylläpidetään. Silloin voi paremmin nostaa esille myös vaikeita kysymyksiä, painottaa Hänninen.

Asiakkaat miettivät esimerkiksi oman mission kirjaamista yhtiöjärjestykseen, vaikuttamiskysymyksiä sekä mikä liiketoimintamalli ja organisaatiomuoto kannattaa valita. Usein halutaan myös testauttaa omaa ideaa ja pyydetään palautetta.

– Nuorilla nousevat esiin työn mielekkyys, arvot ja halu muuttaa

TOM TARVAINEN

Tom Tarvainen sanoo, että yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen neuvontapalveluissa on tavoitteena antaa asiakkaille heti joitakin konkreettisia neuvoja.

maailmaa. Eniten kysytään vaikuttavuuteen liittyviä asioita, kertoo Tom Tarvainen.

Vaikuttavuudella tarkoitetaan, mitä inhimillisiä ja taloudellisia hyötyjä yhteiskunnallisella tasolla syntyy, kun tarpeeseen on vastattu yrityksen asettaman tavoitteen ja mission mukaan.

Kannattavaa liiketoimintaa

Yhteiskunnallinen yritys on yritys, jonka liiketoiminnan ensisijainen päämäärä on tehdä yhteiskunnallista hyvää. Yhteiskunnalliset yritykset haluavat toiminnallaan ratkoa yhteiskunnallisia ongelmia.

– Uusia ratkaisuja etsitään esimerkiksi syrjäytymiseen ja eriarvoisuuteen, yhteisöjen vahvistamiseen, maaseudun elinvoiman edistämiseen, ympäristöön ja kiertotalouteen sekä osatyökykyisten työllistämiseen, listaa Tarvainen.

Lähtökohtana on, että liiketoiminnan pitää olla kannattavaa.

– Vaikka yhteiskunnallisen yrityksen missio ohjaa koko yrityksen toimintaa, on yritystoiminnan realiteetit pidettävä vahvasti mielessä, huomauttaa Jarmo Hänninen.

Yhteistyötä yritysneuvojen kanssa

Neuvonta- ja ohjauspalveluita tarjotaan myös yritysneuvojille.

– Moni neuvoja on sanonut, että arvopohjaiset yritysneuvot ja merkityk-

sen etsiminen työhön on lisääntynyt, kertoo Hänninen.

Yritysneuvojille järjestetään neuvontaa ja koulutusta yhteiskunnallisen yrittäjyyden erityispiirteistä. Yhteistyö yritysneuvojen kanssa on ollut monipuolista. YYO on mielellään mukana järjestämässä aiheesta tilaisuuksia eri puolella Suomea.

Neuvonta kattaa laajasti yhteiskunnallisen yritystoiminnan erityispiirteitä, joita ovat työhön integrointi, sosiaaliset innovaatiot, vaikuttavuusperusteinen liiketoiminta ja hallinnon järjestäminen.

YYO:n asiantuntemus perustuu konsortioon, jota luotsaa Yhteiskunnallisten yritysten liitto ARVO. Muut jäsenet ovat Diakonia-ammattikorkeakoulu, Kuntoutussäätiö, Osuustoimintakeskus Pellervo, Silta-Valmennusyhdistys ja Vates-säätiö. 🌱

JUHA KUVA

Jarmo Hänninen kertoo, että yritysneuvontaan on alkanut tulla enemmän kysymyksiä arvopohjaisista yritysideoista.

Työllistämisen

YTIMESSÄ

Kilpailu on kovaa työllisyyden valmennuspalveluissa. SunUra Oy:n toimitusjohtaja Kimmo Laitinen iloitsee siitä, että työpaikkoja on paljon tarjolla. Hän toivoo, että kilpailutuksissa olisi jatkossa yhtenä kriteerinä yhteiskunnallisen hyvän tuottaminen.

SunUra Oy:n toimitusjohtaja Kimmo Laitinen on toiminut heikossa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistämisen parissa jo kymmenen vuotta.

– Työllisyyspalvelut ovat kovaa ostopalvelutyötä, missä pitää hallita isoja volyymejä ja prosesseja. Meidän liikevaihto tulee olemaan tänä vuonna noin 3,6 miljoonaa euroa, josta puolet tulee henkilöstövuokrauksesta ja puolet valmennuspalveluiden tuottamisesta. Asiakkaat ohjautuvat meille TE-toimistojen ja kuntien kautta, kertoo Laitinen.

Yhteiskunnallisen yrityksen SunUra Oy:n juuret ulottuvat vuoteen 2013, jolloin yritys aloitti työhönvalmennuksen yhteistyön Espoon kaupungin kanssa.

– Silloin STM:n Työpankki-kokeilu oli yrityksemme kantava voima. Siinä kehitettiin haastavassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistämistä henkilöstövuokrauksen kautta, muistelee Laitinen.

Konsortion voima elinehto

Vuonna 2019 SunUra Oy myytiin Mielen ry:lle, jonka omistuksessa yrityksen toiminta on laa-

jentunut pääkaupunkiseudun lisäksi Forssaan, Hämeenlinnaan, Lahteen, Riihimäelle, Helsinkiin ja Tampereelle.

– Olemme kehittäneet systemaattisesti valmennuspalveluiden tuottamista ja henkilöstövuokraamista, jotta pystymme työllistämään haastavassa työmarkkina-asemassa olevia ihmisiä yrityksiin ja viemään palkkatukiasioita eteenpäin, kertoo Laitinen.

– Aloitimme konsortiopohjaiset kilpailutukset vuonna 2018. Kokosimme konsortioita ja pääsimme mukaan kilpailutuksiin erilaisin ryhmittymisin eri alueille. Konsortiona täytimme kilpailutuksen vaatimukset ja olimme uskottava toimija, kuvaa Laitinen.

Hän on huomannut, ettei esimerkiksi TE-toimiston uravalmennuspalveluita pääse tuottamaan, jos niistä ei ole kokemusta. SunUra Oy:llä on yhdessä konsortion kanssa laaja osaaminen erilaisten valmennuspalvelujen tuottamisesta.

– Työpaikkoja on nyt ollut tarjolla ennätyspaljon. Lähdemme etsimään työtä aina asiakas edellä, eikä esimerkiksi yritysverkoston mukaan. Palvelutuotannon konsortiorakenteet perustuvat kolmannen sektorin toimijuuteen. Tällä tavoin pyrimme pärjäämään isoille valmennuspalveluyhtiölle kovassa kilpailussa, kertoo Laitinen.

Epävarmuudessa arvot kantavat

Työllistymispalvelujen tuottajana on opittava ottamaan vastaan myös pettymyksiä. Kaikki suun-

nitelmat eivät aina onnistu. SunUra Oy:n liiketoiminnan suurin epävarmuus liittyy valmennuspalveluiden asiakasmääriin ja uusien sopimusten saamiseen.

– Sopimukset seuraavalle vuodelle eivät vielä takaa sitä, miten paljon meille ohjautuu asiakkaita. Toki voimme omalla työllä edistää uusien asiakkaiden ohjautumista, mutta sekään ei aina vaikuta positiivisesti asiakasmääriin. Yrityksen pitää olla tosi joustava. Emme tiedä, onko meille tulossa ensi viikolla sata vai kaksi asiakasta palveluun. Meillä on kuitenkin kykyä organisoitua nopeasti ja pitää tiettyä työvoimareserviä yllä, kuvaa Kimmo Laitinen yrityksen vahvuuksia.

– Kilpailutuksessa ratkaisevat hinta ja laatu, arvoja ei pisteytetä. Valmennusala on tehokas ja konseptoitu ala, jossa on paljon laadukkaita palveluntuottajia kilpailijoina. Kovassa kilpailutilanteessa joutuu miettimään, miten toimimme kustannusperustaisesti arvojemme mukaisesti, huomauttaa Laitinen.

SunUra Oy:n toimintaa linjaa sen omistaja Mielen ry, joka on SunUran tavoin sitoutunut siihen, että yritys luo hyvinvointia.

– Valitettavasti kilpailutuksiin yhteiskunnallisen hyvän tuottamista ei

ole vielä kirjattu. Toivotaan, että myös kilpailuttajat arvottaisivat näitä asioita enemmän tulevaisuudessa, sanoo Laitinen.

– Tänä päivänä yrityksemme arvot ovat tuoneet sen, että saamme hyvää työvoimaa. Ihmiset arvostavat sitä, että itselle merkitykselliset arvot ovat myös työssä mukana.

Työ-SIB saa kiitosta

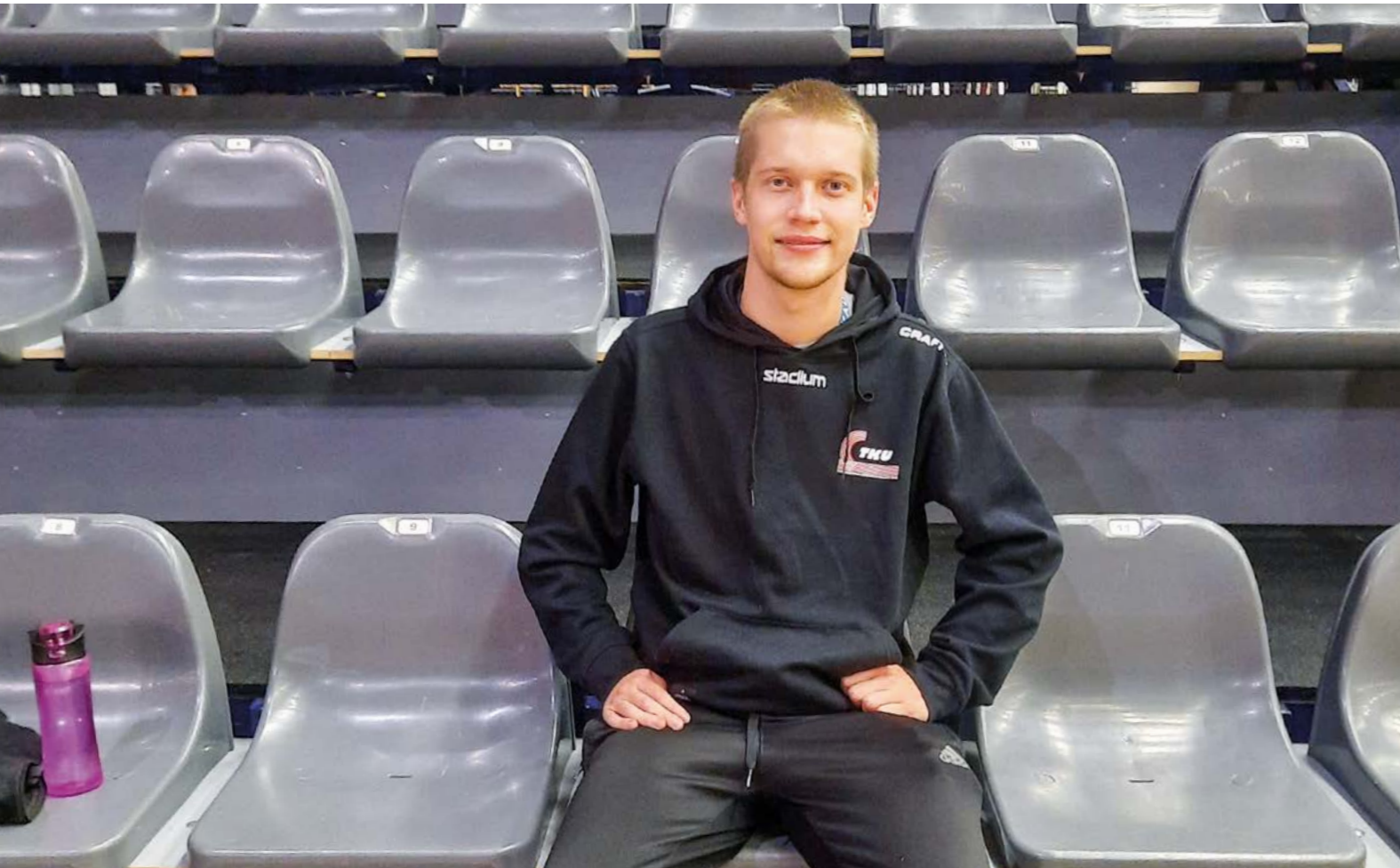
SunUra Oy on myös yksi valtakunnallisen Työ-SIB-ohjelman palvelutuottajasta. Työ-SIB on työ- ja elinkeinoministeriön tilaama vaikuttavuusinvestointihanke. Siinä on kerätty ensin sijoittajilta varoja SIB-rahastoon, jolla rahoitetaan palveluntuottajien tekemää työllistymistä tukevaa palvelua. TEM maksaa rahastolle tulospalkkion vain ja ainoastaan siinä tapauksessa, että työllistymiselle asetetut tavoitteet saavutetaan.

– Olen erittäin iloinen, että olemme Työ-SIB:issä mukana. Se on suunniteltu palvelutuottajan näkökulmasta hyvin ja olemme saaneet hyviä tuloksia. TE-toimistosta ohjautuneet asiakkaat ovat olleet palveluissamme kuusi kuukautta ja työllistymisaste on ollut 49 prosenttia, latelee Laitinen. 🌟

Kimmo Laitinen sanoo, että työllisyyden valmennuspalveluiden kilpailussa hyvät yhteistyöverkostot ovat olleet elinehto.

SunUra sai syyskuussa 2022 tunnustuksen Kasvu Openin vuoden 2022 Kasvupolku®-ohjelmissa. SunUra osallistui Pirkanmaan Kasvupolku-ohjelmaan, josta se eteni sparraajien ja ohjelman tuomareiden arvosten perusteella TOP 60 -joukkoon.

Eetu Kuisma työskentelee Ammattiopisto Spesian Turun toimipisteessä koulunkäyntiavustajana. Hän on koulutukseltaan nuorisohjaaja.

URHEILU ON ISO OSA ELÄMÄÄ

TÄHTÄIMESSÄ PARALYMPIALAISET

Eetu Kuisma tähtää Pariisin paralympialaisiin vuonna 2024. Hän valmentautuu Turkuun perustetussa Paraurheilun valmennuskeskuksessa. Jalkapallosta yleisurheiluun vaihtanut Kuisma on töissä Ammattiopisto Spesiassa, joka on yksi valmennuskeskuksen yhteistyökumppaneista.

Turkulainen Eetu Kuisma on urheilut aktiivisesti lapsesta asti. Aluksi lajina oli jalkapallo, neljä vuotta sitten hän aloitti yleisurheilun. Turunseudun kenttäurheilijoissa valmentajaksi tuli **Janne Keränen**, ja parivaljakon yhteistyö on jatkunut siitä saakka.

Kimmokkeen yleisurheiluun ja siinä huipulle tähtäämiseen nuorimies sai veljeltään, kun he katselivat vuoden 2016 paralympialaisia. Veli totesi, että Eetu voisi olla jonain vuonna mukana. Kuismalla on synnynnäinen toispuolihalvaus.

Hyvin nopeasti omiksi lajeiksi nousivat pikajuoksu ja pituushyppy. Kehittyminen oli lennokasta, motivaatiota ja sinnikkyyttä treenaamiseen riitti.

Kuisma valmistui vuonna 2018 nuorisohjaajaksi. Hän ehti työskennellä ensin muualla, kunnes loppuvuodesta 2019 aloitti Ammattiopisto Spesiassa vaikeasti vammaisen opiskelijan koulunkäyntiavustajana. Työaika on 30 tuntia viikossa, mikä on hänelle sopivasti. Aikaa ja energiaa jää myös treeneihin, viisi kertaa viikossa.

Paraurheilun valmennuskeskus Turkuun

Turkuun perustettiin syksyllä 2021 Paraurheilun valmennuskeskus, jossa ovat mukana Ammattiopisto Spesia, Paralympiakomitea, Turun Seudun Urheiluakatemia ja Turunseudun kent-

Janne Keränen valmentaa Eetu Kuismaa Kupittaa urheiluhallissa kolmesti viikossa. Kehonhuolto on tärkeä osa treenejä. Kuisman vammaluokka on T37, joka tarkoittaa pystyurheilijaa, jolla on jokin neurologinen vamma.

täurheilijat. Keskus oli ollut vuosia Janne Keräsen haave. Valmennuskeskusta oli suunniteltu Spesiassa (silloin Bovallius-ammattiopisto) jo reilut kymmenen vuotta aiemmin, mutta se jäi silloin toteutumatta.

Kun lehtori, erityisopettaja **Tea Järvinen** palasi virkavapaalta syksyllä 2021, keskuksen valmistelu ja perustaminen etenivät vauhdikkaasti. Järvinen on ollut kilpaurheilijana ja valmentajana.

– Yhdenvertaisuuden edistäminen urheilussa on aina ollut itselleni tärkeää. Haluan olla mukana mahdollistamassa polkua lahjakkaille urheilijoille, joilla on jokin vamma, Järvinen sanoo.

Spesian opiskelijoista on valmennuskeskuksessa neljä valmennettavaa. Valmennukseen osallistuminen on osa opiskelijoiden opintoja. Osallistumalla harjoituksiin aktiivisesti he kerryttävät osaamispisteitä.

– Valmennuskurssit arvioinnit muodostuvat minun ja Jannen yhteisnäkömyksestä. Janne vastaa valmennuskeskuksen harjoituksista, mutta käyn säännöllisesti seuraamassa niitä.

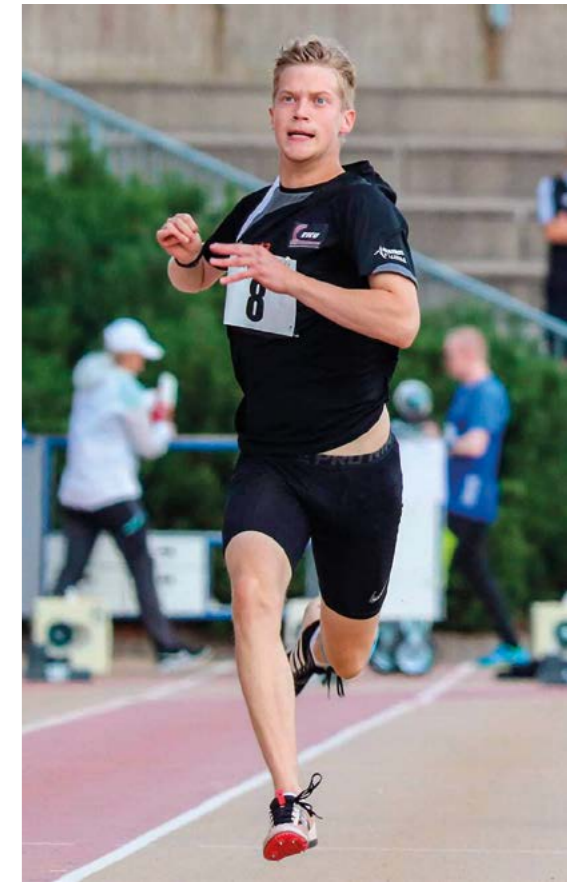
Valmennuskeskuksen piirissä on kaikkiaan 17 urheilijaa, ja lajikirjo on jääkiekosta yleisurheiluun, keilauksesta triatloniin. Vastaavia valmennuskeskuksia, joissa olisi yhtä laaja kumppanuuspohja) ei Suomessa ole muita.

– Paraurheilijat ovat keskimäärin iäkkäämpiä kuin vammattomat urheilijat aloittaessaan, ja tähän valmennukseen osallistuminen on monelle hyvä ponnahduslauta kilpaurheiluun, Järvinen sanoo.

Kilpaurheilu tukee jaksamista ja kehittää sosiaalisia taitoja

Järvinen ja Keränen ovat todistaneet valmennettavissa tapahtuvia muutoksia muutoinkin kuin urheilussa. Sosiaalinen kasvu, itsevarmuus ja yhteenkuulumisen tunne vahvistuvat ja näkyvät valmennettavissa. Myös vanhemmilta ja urheilijoiden henkilökohtaisilta valmentajilta tulee myönteistä palautetta.

Eetu Kuisma arvioi, että urheileminen auttaa häntä jaksamaan ja

Eetu Kuisma on ollut kilpailemassa mm. Ranskassa, Ruotsissa ja Puolassa, jossa tuli vuonna 2021 Paraurheilun EM-kisoissa 5. sija 100 metrin juoksussa.

voimaan muutenkin hyvin. Tea Järvinen mukaan nuoresta miehestä näkee säntillisen urheilun vaikutukset monin tavoin.

– Eetulla on hyvät sosiaaliset taidot ja ymmärrystä avustettavan opiskelijan tarpeista, ja häneen voi luottaa. Uskon, että kilpaurheilussa mukana olo vaikuttaa näihin ominaisuuksiin.

Kuisman tavoite on tulla valituksi vuoden 2024 paralympialaisiin Pariisissa. Seuraavista kisoista vuonna 2028 hän toivoo mitalia.

– Olen päässyt kilpailuihin ja leireille Euroopassa ja mm. Dubaissa, ja ne ovat olleet hienoja kokemuksia. Haaveilen, että oman urheilu-urani jälkeen kouluttautuisin erityisliikunnanopettajaksi tai liikuntaneuvojaksi. Voisin myös asua talvisin ulkomailla, hän miettii.

Haaveissa työ osana elämää

Ammattiopisto Liven toisen vuoden opiskelija ja paraurheilija **Vilma Bergille** (19) työelämä tuntuu vielä kaukaiselta. Tällä hetkellä hän haluaa keskittyä kodinhuoltoalan opintoihinsa sekä urheiluun ja antaa suunnitelmilleen tilaa muovautua.

Bergin tavoitteena on vakiinnuttaa paikka aikuisten maajoukkueessa, ja lisäksi hän tähtää vuonna 2023 Pariisissa järjestettäviin aikuisten MM-kilpailuihin sekä vuoden 2024 Pariisin paralympialaisiin. Hänen lajinsa ovat 100 metrin ja 400 metrin juoksu sekä pituushyppy.

Ystäviensä kanssa Berg on puhunut tulevaisuuden työhaaveistaan, joissa siintävät tehtävät lasten parissa. Hän tunnistaa itselleen luontevimmaksi työnhaun tavaksi suoran yhteydenoton tai vierailun kiinnostavalla työpaikalla. Hän hakikin ensimmäiseen työssäoppimispaikkaansa päiväkotiin itse soittamalla. Berg on myös päässyt harjoittelemaan työelämän digitaatioita Digisti-hankkeessa osana opintojaan. Erityisen hyödylliseksi hän koki hankkeessa videohaastatteluprojektin.

Digitaaliset apuvälineet ovat Bergille tuttuja, ja hän osasi itse pyytää niitä heti opintojen alkuvaiheessa. Berg kokeekin, että Livessä erilaiset tavat oppia huomioidaan hyvin ja ilmapiiri on välittävä.

– Työvalmentaja on auttanut mua esimerkiksi kesätyönhaussa. Ja luokassa kysellään usein, miten menee.

Berg kokee oppilaitoksen tukeneen häntä urheilun ja opiskelun yhteensovittamisessa. Koulun tarjoama jousto ja mahdollisuus urheilla ovat hänelle tärkeitä arjessa ja opinnoissa jaksamisen kannalta. Hän uskoo saavansa urheilustaustaan eväitä myös työelämään, ja toivoo tulevalta työltään vaihtelevuutta sekä rajoja työn ja vapaa-ajan välille.

– Että työ on osa elämää, mutta se ei oo pelkkää työelämää. Toivon, että pystyn tämän ammatin ja

Vilma Bergin mukaan Livessä otetaan hyvin huomioon erilaiset tavat oppia. Hän itse oppii parhaiten keskustelemalla ja tekemällä. Kuvassa Bergin lisäksi opettaja Päivi Nurminen (vas.).

urheilun jotenkin yhdistämään. En ole vielä miettinyt, miten. Se ois se mun unelma, Berg pohtii.

Livestä Berg on saanut mukaansa erityisesti kokemuksen siitä, että askarruttavista asioista kannattaa keskustella muiden kanssa, ja apua voi pyytää. Työnantajille hänen viestinsä on, että nuoret toivovat kokeneempien työntekijöiden ottavan aidosti aikaa uuden työntekijän perehdyttämiseen sekä antavan perehtyjälle mahdollisuuden uuden työpaikan toimintatapojen oppimiseen. Ensimmäisessä harjoittelupaikassaan hän itse saikin jo kokemuksen hyvästä perehdytyksestä.

– Siellä oli yksi työkaveri, joka aina tuli neuvomaan mua, että tuolla se on ja kyllä sä osaat ton.

Hän oli tosi mukava ja otti mut aina opastukseensa, jos en jotain tiennyt, hän hymyilee. ☺

”Toivon, että pystyn tämän ammatin ja urheilun jotenkin yhdistämään. En ole vielä miettinyt, miten, mutta jotenkin. Se ois se mun unelma.”

Järjestöjen ja työllisyyden **kuntakokeilujen yhteistyö:**

Järjestöjen resurssit käyttöön uusilla käytännöillä

Vates-säätiön Järjestöt työllisyyden kuntakokeilussa -hankkeessa selvitetään, millainen rooli kolmannen sektorin toimijoilla on kuntakokeilualueiden työllisyshoidossa. Osana selvitystä on toteutettu 50 haastattelua eri alueiden järjestötoimijoille.

Haastatteluissa on selvinnyt, että osalla alueista on löydetty uusia, joustavia käytäntöjä järjestöyhteistyöhön. Järjestökentän vahvuuksia, kuten innovatiivisuutta ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa, on lähdetty hyödyntämään uudella tavalla. Järjestötoimijoita on esimerkiksi koottu verkostoiksi, joissa kehitetään uusia palveluita kuntakokeilun aloitteiden pohjalta. Järjestöt ovat myös kehittäneet laajempaa yhteistyötä muiden palvelujen ja yritysten kanssa, kooten eri tahoja asiakkaan ympärille tarpeiden mukaisesti. Lisäksi on löytynyt uusia malleja tiedonvälitykseen järjestöjen palveluista.

Toisaalta osalla alueista koettiin, että järjestöyhteistyössä on jumiuduttu perinteisiin toimintamal-

leihin, jotka kangistavat yhteistoimintaa. Esimerkiksi yhteydenpito kuntien ja järjestöjen välillä oli jäykkää, jolloin yhteinen ymmärrys järjestöjen alueellisesta roolista ja palveluista oli ohutta.

– Alueellisia eroja on paljon. Myös esimerkiksi sote-uudistuksen vaikutukset järjestöyhteistyöhön tulevat vaihtelemaan. Nyt tarvitaan ratkaisuja siihen, miten järjestöjen osaaminen saadaan käyttöön kunnan elinvoiman edistämiseksi, toteavat työllisyssuunnittelija **Anne Kallio** ja hanketyöntekijä **Ruut Uurtimo** haastattelujen tuloksista.

Uudet onnistumiset alueilla ovat vaatineet aktiivista otetta ja vanhojen käytäntöjen kyseenalaistamista. Seuraavaksi hankkeessa paneudutaan syvällisemmin järjestöjen potentiaaliin alueellisesti yhdessä eri sektoreiden toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on tarjota eväitä sen hahmottamiseksi, miten järjestöjen osaamista voidaan parhaiten hyödyntää osana laajaa työllisyyden edistämisen ekosysteemiä, kun työllisyyspalveluita aletaan vuonna 2025 järjestää kuntapohjaisesti koko valtakunnan tasolla. ☺

VATES

viestii monilla kanavilla

Seuraa meitä somessa:

- Twitter: @kyvytkayttoon
- Facebook: @vatesaatio
- instagram.com/vatesaatio/
- LinkedIn → Vates-säätiö
- YouTube → Vates-säätiö
- Soundcloud → Vates-säätiö

Kyvyt käyttöön -lehden lisäksi voit seurata meitä useilla sähköisillä kanavilla.

Tapahtumamme ovat pääosin etätilaisuuksia, ja parhaiten saat tietoa niistä seuraamalla Vates INFO -uutiskirjettämme, Twitter-tiliämme tai vates.fi/tapahtumat -sivulta

Esimerkkejä tapahtumistamme vuonna 2023 – tee itsellesi kalenterimuistutus!

- 14.3., 18.4. ja 9.5. Tavoitteena työllistyminen –webinaarisarja, yhteistyössä Kiipulan kanssa
- 19.4. Työvoimaa tuetun rekrytoinnin kautta, yhteistyössä Suomen Yrittäjien kanssa
- 25.5. Job Shadow Day
- 12.10. Disability Employment Forum, yhteistyössä Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen kanssa

Lokakuussa Vates-säätiön 30-vuotisjuhla

Tulossa lisäksi mm. verkostotilaisuuksia eri puolilla maata, Työhönvalmennuksen teemapäiviä (kaksi keväällä, kaksi syksyllä), Viestintäverkoston tapahtumia sekä muita työpajoja ja koulutuksia.

Tapahtumat päivittyvät jatkuvasti, seuraa siis sivua

vates.fi/tapahtumat

Haluatko **Kyvyt käyttöön** -lehden jatkossakin?

Vahvista tilauksesi!

Tarkistamme tilaajarekisterimme ajantasaisuuden vuosien 2022–23 aikana. Ilmoita meille, että haluat jatkaa tilausta, ettei ole jo vahvistanut sitä vuonna 2022.

Suunnittelemme myös Kyvyt käyttöön -verkkolehden. Ilmoita sähköpostiosoitteesi, jos haluat linkin mahdolliseen verkkolehteen tai lehden uutiskoosten sähköpostiisi.

Ole hyvä ja vahvista tilauksesi:

- osoitelinkin kautta: bit.ly/KK-kysely tai QR-koodin kautta
- lähetä sähköposti viestinta@vates.fi
- tai täytä tietosi alle, ota siitä kuva ja lähetä se meille sähköpostitse viestinta@vates.fi.

Vastanneiden kesken arvomme elokuvalippupaketin.

Voit myös lähettää vahvistuksen postitse osoitteeseen

Nimi: _____

Postiosoite: _____

Organisaatio: _____

Sähköpostiosoite: _____
(vapaaehtoinen)

(Pakollinen kysymys)
Haluatko/Haluatteko edelleen Kyvyt käyttöön -lehden?

Kyllä
 Ei

Vates-säätiö / Viestintä
PL 40
00621 Helsinki

Toivottavasti haluat edelleen olla maksuttoman Kyvyt käyttöön -lehden tilaaja ja lukea ajankohtaisista vammaisten, osatyökykyisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden työllistymisen ja työssä pysymisen asioista!

Uusia osaajia Vatesissa

Iida Mikkola aloitti syyskuun puolivälissä tapahtumakoordinaattorina. Hänen vastuullaan on tapahtumisen suunnittelua, käytännön järjestelyjä ja toteutustapojen ideointia. Koulutukseltaan Iida on liiketalouden tradenomi.

– Odotan, että pääsen syventämään osaamistani tapahtumien parissa ja että pääsen työskentelemään merkityksellisen työn parissa, Iida toteaa.

Syyskuun lopussa **Mari Bergman** tuli Vatesin uusi kehittämiskoordinaattori. Marin vastuualueena on tuettu työllistyminen ja työhönvalmennuksen kehittämisryhmä. Koulutukseltaan hän on yhteiskuntatieteiden maisteri.

– Olen innossani päästessäni käyttämään tätä kertynyttä ennakkotietoa Vates-säätiön kaltaisessa asiantuntijaorganisaatiossa, missä kehitetään vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja osatyökykyisten työllistymistä.

Tytti Svetloff aloitti lokakuun alussa hallinto- ja digipalveluiden asiantuntijana. Hän on valtiotieteiden maisteri ja tradenomi, ja tehnyt aiemmin henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä, viestintää, tiedonkeruuta sekä hoitanut ICT-asioita.

Mari Bergman, Iida Mikkola ja Tytti Svetloff.

– Odotan innolla, mitä kaikkea aika Vatesilla tuo tullessaan, Tytti sanoo.

Iidan, Marin ja Tytin esittelyt voit lukea Vatesin verkkosivujen Uutiset-osiosta.

Työn tukena -sivustolle uusia osioita

Vatesin Työn tukena -sivukokonaisuutta päivitetään. Sivuston ajantasaisuus ja linkkien toimivuus tarkastetaan ja sivustolle lisätään tietoa mm. työkykyjohtamisesta ja esteettömästä rekrytoinnista.

Sivusto on alun perin rakennettu Henkilöstön edustajat monimuotoisuuden edistäjinä -hank-

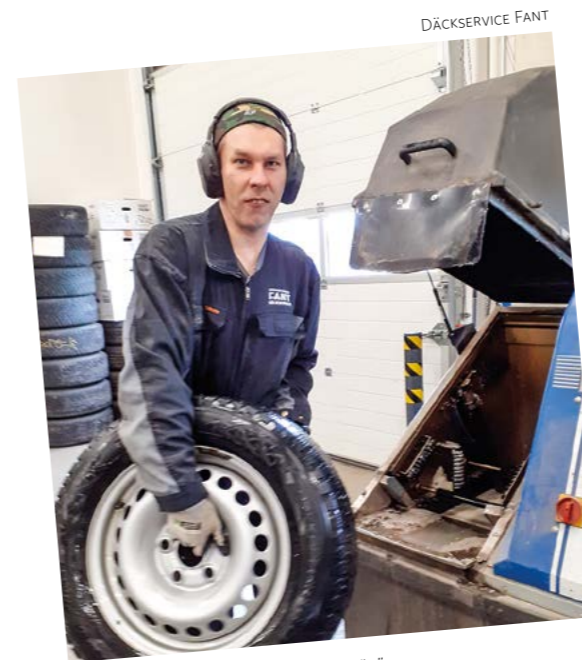
Tutustu Työn tukena -sivustoon www.vates.fi/tyon-tukena

keessa (2019), jonka rahoitti Työsuojelurahasto. Vates-säätiö toteutti hankkeen yhteistyössä SAK:n ja Hyvinvointiala HALI ry:n kanssa.

Job Shadow Day

seuraavan kerran 25.5.2023

Tobias Skog oli seuraamassa työtä Däckservice Fantissa Vaasassa.

Kahden vuoden tauon jälkeen kesäkuussa 2022 yli sata henkilöä pääsi tutustumaan unelmatyöhönsä työpaikoilla. Yrityksiä oli mukana lähes 90. Lisäksi Job Shadow Day -päivään osallistui 60 opiskelijaa opettajineen jo viikko ennen virallista JSD-päivää etäyhteydellä. Suomen Diakoniaopiston järjestämässä etätilaisuudessa kuultiin joogaopettajan, muusikon, työhönvalmentajan ja siivoustyön palveluesimiehen työstä.

Job Shadow Day järjestetään keväällä 2023 toukokuun 25. päivä

Lue kevään 2022 JSD-päivän kulusta: www.jobshadowday.fi tai Facebookista www.facebook.com/jobshadowday

Disability Employment Forum

– yhteistyötä yhteisen tavoitteen eteen

Disability Employment Forum on Vates-säätiön tapahtuma, jonka tarkoituksena on edistää vammaisten, osatyökykyisten ja pitkäaikaissairaiden työllistymistä kehittämällä työnantajayhteistyötä. Tilaisuus on osa työnantajien kanssa käytävää vuoropuhelua. Tapahtuma on samalla myös vertaisoppimisen ja työn kehittämisen foorumi työllistymisen tuen parissa toimiville asiantuntijoille.

Lokakuussa 2022 teemana oli Erilaisia työnantajia, monenlaisia työntekijöitä. Keskusteluissa todettiin, että toimiva yhteys työnantajien kanssa on paitsi työllistymisen edistämisen avain, parhaimmillaan myös antoisaa kaikille osapuolille ja eduksi koko yhteiskunnalle. Toimivan työnantaja-

yhteistyön kautta työtä etsivän henkilön on mahdollista työllistyä, työhönvalmentajat pääsevät tarjoamaan parhaan mahdollisen tukensa, ja työnantaja löytää juuri oikean tekijän tarpeeseensa.

Yhteistyökumppanina oli Nuorten Ystävät ry ja Paikka auki -ohjelma. Ensi vuoden kumppaniksi julkaistiin tämän vuoden tapahtuman päätteeksi Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. Vuoden 2023 Disability Employment Forum järjestetään 12.10.

Tapahtuman puheenvuorojen tallenteet ovat katsottavissa Vates-säätiön Youtube-kanavalla. Lyhytlinkki (kirjoita suoraan selaimen: bit.ly/Vatestallenteet). Voit myös hakea tallenteita kirjoittamalla Youtuben hakuun Vatesin tilaisuuksien tallenteet.

Kyvyt käyttöön Extra

– Hyödynnä järjestövoimaa alueelliseen työllistämiseen

Vatesin aluetoiminnan Kyvyt käyttöön Extra -lehti perustuu Järjestövoimaa alueelliseen työllistämiseen -kampanjan teemoihin. Kampanjan päävies-tinä oli, että työllistymistä edistävien järjestöjen rooli työllisyshoidossa on merkittävä. Järjestöt on pidettävä mukana ja niiden toimintaedellytykset turvattava tulevaisuudessakin, kaikista muutoksista huolimatta.

Esimerkkejä aiheista:

- Eurot puhuvat – järjestöjen työllä merkittäviä vaikutuksia alueiden talouteen
- ”Näin nerokasta systeemiä emme olisi yksin kehittäneet”
- Aluevaltuutettu kokee järjestöjen roolin merkitykselliseksi
- Työhönvalmentajan tuella työelämään

Voit tutustua Extraan pdf:nä tai tilata itsellesi ja työyhteisösi painettuna, max 10 kappaletta.

Suora linkki lehteen: bit.ly/extrajärjestövoimaa
Tilaukset: bit.ly/KKtilauslomake

Koulutusten ja tapahtumien tallenteita Youtube-kanavalla

Vates-säätiön tapahtumista tehdään usein tallenne, joka julkaistaan joko kokonaan tai osittain You-tubessa. Tallenteet tekstitetään, jotta ne olisivat saavutettavia mahdollisimman monelle.

Esimerkkejä tallenteista vuodelta 2022:

- Työmaailman parannusviikko, viisi tallennetta. Tilaisuus järjestettiin Vamlasin, Kehitysvammaliiton ja FDUV:n kanssa.
- Tavoitteena työllistyminen, kolmen webinaarin sarja. Järjestettiin Kiipulan kanssa.

Tallenteet löytyvät kirjoittamalla Youtuben hakukenttään Vates-säätiö, ja siitä kohtaan **videot**. Sieltä voi joko selata kaikkia julkaistuja videoita tai valita **soittolistan Vatesin tilaisuuksien tallenteet**.

Tunnetko Vatesin podcast-sarjan?

Vates-säätiön Vates välittää -sarjasta on julkaistu uusi jakso syksyllä 2022. Sen aiheena on Onko myös vammaisille ja osatyökykyisille nuorille jatkuvan oppimisen mahdollisuus? Haastateltavana on Vatesin kehittämisspäällikkö **Kaija Ray**. Lisäksi jaksossa on kommentit Ammattiopisto Luovin työelämäasiantuntija **Jari Keisulta** ja Ammattiopisto Liven opiskelija **Vilma Bergiltä**.

Kuuntele Soundcloud-palvelussa: <https://bit.ly/vatesvälittä>

VATES-SÄÄTIÖ

Vates-säätiö sr on asiantuntijaorganisaatio, joka edistää vammaisten, pitkäaikais-sairaiden tai osatyökykyisten henkilöiden yhdenvertaista työllistymistä, siirtymää avoimille työmarkkinoille, työhön kuntoutumista sekä sosiaalisen työllistämisen toimialan yksiköiden toimintamahdollisuuksia. Toiminta on valtakunnallista.

Vates-säätiöllä on tällä hetkellä 46 taustayhteisöä. Taustayhteisöt ovat valta-kunnallisia vammaisjärjestöjä ja niiden alueellisia yhdistyksiä sekä erityishuollon kuntayhtymiä ja työllistämispalveluita tuottavia toimijoita.

Autismiliitto ry	Lihastautiliitto ry
Avain-säätiö sr	Meriva sr
Buusti ry	Mielenterveyden keskusliitto ry
Caritas-Säätiö sr	MIELI Suomen Mielenterveys ry
Epilepsialiitto ry	Neuroliitto ry
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	Nuorten Ystävät ry
Eteva kuntayhtymä	Näkövammaisten liitto ry
Filha ry	Parik-säätiö sr
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, FDUV	Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry
Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr / Rinnekoti	Puustellin tuki ry
Hengityслиitto ry	Päijät-Hämeen Hengitysyhdistys ry
Invalidiliitto ry	Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Kanta-Hämeen Hengitys ry	Silta-Valmennusyhdistys ry
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry	Sininauhaliitto ry
Kehitysvammaliitto ry	Sosiaalipalvelusäätiö OTE sr
Kevama Oy	Sotek-säätiö sr
Kiipulasäätiö sr	Suomen CP-Liitto ry
Kuntoutussäätiö sr	Suomen Klubitalot ry
Kuuloliitto ry	TITRY ry
Kuurojen Liitto ry	TOIMI-työvalmennussäätiö sr
Kuurojen Palvelusäätiö sr	Turun Seudun Hengitysyhdistys ry
Kärkulla Samkommvun	Uudenmaan Vammaispalvelusäätiö sr
Laptoote-Säätiö sr	Yritystaito Oy

YHTEYSTIEDOT

Vates-säätiö sr
Oltermannintie 8,
00620 Helsinki
PL 40, 00621 Helsinki

vates-saatio@vates.fi

www.vates.fi
www.valityomarkkinat.fi
www.jobshadowday.fi
www.tyohonvalmentaja.fi
(Vates-säätiön Tuettu
työllistyminen -sivu)

Henkilöstö

Sähköposti muotoa
etunimi.sukunimi@vates.fi

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja
0400 764 793

Marianne Pentikäinen
Johdon sihteeri
Yleishallinto ja verkkoviestintä
044 743 1929

Mari Bergman
Kehittämiskoordinaattori
Työhönvalmennus ja ammatillinen
kuntoutus
044 787 7022

Tiina Jäppinen
Viestintäsuunnittelija
044 546 4987

Anne Kallio
Työllisyysuunnittelija / Järjestöt
työllisyyden kuntakokeilussa -hanke
044 493 1300

Niina Kilpiäinen
Aluekoordinaattori
044 0396 848

Jukka Lindberg
Kehittämisspäällikkö, elinkeinot
040 541 9493

Jonna Lähdemäki
Järjestöavustaja
044 744 7001

Iida Mikkola
Tapahtumakoordinaattori
044 773 5708

Kaija Ray
Kehittämisspäällikkö, osaaminen
0440 724 944

Ella Rytönen
Toimistoapulainen
044 369 8649

Kati Savela-Vilmari
Viestintävastaava
044 587 9568

Tytti Svetloff
Asiantuntija, hallinto- ja digipalvelut
044 773 5708

Minna Tarvainen
Aluekoordinaattori
044 421 4645

Ruut Uurtimo
Hanketyöntekijä / Järjestöt
työllisyyden kuntakokeilussa -hanke
044 772 3779

Lasse Westerinen
Alueyön assistentti
044 493 1271

Pasi Ylipaavalniemi
Talouspäällikkö
044 521 2133

Vates nostaa eduskuntavaaleissa keskusteluun kolme asiaa, jotka edistävät osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä.

Vatesin eduskuntavaaliteesit 2023

Vaaliteesi 1:

Järjestöjen rahoitus osatyökykyisten työllistämisen edistämiseksi on turvattava

Toimenpiteet:

- Järjestöjen resurssit on turvattava, jotta ne voivat edelleen työllistää ja tukea vaikeimmin työllistyviä osatyökykyisiä henkilöitä.
- Järjestöt on säilytettävä työllisyysneuvonkumppaneina. Jo nyt moni järjestö tarjoaa osallisuutta, osaamista ja työllisyyttä edistäviä palveluita.
- Järjestöjen asiantuntemus on hyödynnettävä, kun päätetään työllisyysasioista.

Vaaliteesi 2:

Työllisyyspalveluiden on oltava kaikkien saavutettavissa

Toimenpiteet:

- Digipalveluiden ohella on oltava mahdollisuus henkilökohtaiseen asiointiin.
- Työllisyyspalveluihin pääsy ei saa aiheuttaa vammaiselle tai pitkäaikaissairaalle henkilölle ylimääräisiä kustannuksia, jotka aiheutuvat esimerkiksi apuvälineiden tai erityiskuljetusten hankinnasta.
- Työllisyyspalveluissa on oltava myös vammaisryttäjäyden asiantuntemusta.

Vaaliteesi 3:

Jatkuvan oppimisen polut nuorille on turvattava

Toimenpiteet:

- Osaamisen tarve työmarkkinoilla muuttuu jatkuvasti, ja se on huomioitava koulutustarjonnassa. On kannustettava erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kouluttautumista ammatteihin, joilla on kysyntää työmarkkinoilla.
- Kaikille nuorille on varmistettava mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen vammasta tai sairaudesta riippumatta.
- Julkisen sektorin on näytettävä mallia erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden työllistämässä, myös nuorten. Jatkuvan osaamisen kehittämisen työllistymisen jälkeenkin on oltava mahdollista myös erityistä tukea tarvitseville.